

**БАЛДӘУРЕН ШАҚТЫҢ
БАҚЫТТЫ СӘТІ**

8 бет

ШЫҢҒЫС ШҰАҒЫ

10 бет

БЕРЕКЕЛІ МЕРЕКЕ

16 бет

АЛМАТЫМЕН БІРГЕ ЖАҢАРАМЫЗ

**«Almaty Aqparat» медиахолдингінің
жаңа трансформациясы**

Соңғы жылдары отандық ақпараттық кеңістікте өз орнын айшықтаған медиахолдинг жаңарған жаңа атаумен дамудың жаңа кезеңіне аяқ басты. «Almaty Aqparat» медиахолдингі ресми түрде «Almaty Aqparat» болып өзгерді. Холдинг «Almaty aqshamy», «Вечерний Алматы» газеттері, aqshamnews.kz, vecher.kz және alnews.kz желілік басылымдар, сондай-ақ барлық әлеуметтік желілердегі танымал парақшаларды біріктіріп отыр.

Бірнеше БАҚ-тың басын қосқан медиахолдинг Алматы қаласының ірі ақпараттық орталығы ретінде 2020 жылы «Almaty Aqparat» деген атаумен құрылған болатын. Содан бері мегаполистің даму динамикасын, экономикалық тынысын, әлеуметтік аяқ алысын, берісі – қала халқына, арысы – тұтас республикаға жеткізіп келеді. Кейінгі жылдары заманауи медиакеңістіктің сұранысына сай трансформацияланып, біртұтас экожүйе қалыптастырып, мультимедиа бағытында да, жоғары жетістіктерге де қол жеткізді.

Елімізде Алатау деген жаңа қала құрылып, осыған ұқсас атаумен түрлі мекеме, компания, орталықтардың көбеюі аудиторияның жиі шатасуына алып келді. Оның үстіне медиахолдинг атауы ресми құжат бойынша «Almaty Aqparat» болып латын қарпінде де қате жазылған. Осындай себептерге байланысты Алматы қаласының басты ақпараттық орталығы ретінде медиахолдинг өз атауын «Almaty Aqparat» деп өзгертті.

«Almaty Aqparat» медиахолдингінің бас директоры Ержан Қалымбайұлының

айтуынша, бұл қадам медиахолдинг үшін атауын ғана өзгерту емес, жаңарған мегаполиспен бірге жаңарып, түлеудің көрінісі. Оның сөзінше, Алматы қаласы басшылығының және Мәслихаттың қолдауы медиахолдингті заманға сай түлетуге мүмкіндік беріп отыр.

Заманауи медиа нарықтың талаптарына сай медиахолдинг өткен жылы жаңа подкаст студиясын іске қосты. Жобаның басты мақсаты – дәстүрлі журналистиканың үздік тәжірибесін жаңа медианың мүмкіндіктерімен ұштастыра отырып, кең аудиторияға әртүрлі форматтағы сапалы контент ұсыну.

«Қазақи әңгіме», «Кәсіпкерден кеңес» секілді жобалармен қоса, «Қалайсың?» подкасты ашылды. Подкаст студия түрлі сала өкілдерінің басын қосатын, жаңа жобаларға жол ашатын шығармашылық алаңға айналуы мақсат етеді.

Ақпарат таратудағы заманауи тәсілдерді енгізіп, мультимедиялық контентті дамыту және аудиториямен байланыс орнатудың жаңа тетіктерін пайдалану – медиахолдингтің негізгі басымдығы болып қала береді.

«Aqshamnews.kz және vecher.kz сайттары – Алматының басты ақпарат көздері. Жақында Aqshamnews-тің Instagram желісіндегі оқырман саны 100 мыңға жетті, TikTok платформасындағы аудитория да күн сайын өсіп келеді. Алдағы уақытта мультимедиялық контенттерді арттырып, студия жұмысын күшейтуге басымдық беріледі. Қала тынысындағы өзекті тақырыптарға арналған подкасттар дайындалып, жаңа медиажобалар іске қосылмақ. Тағы бір басым бағытымыз – әлеуметтік желідегі аудиторияны кеңейтіп, белсенділікті арттыру. Қазіргі таңда қазақ және орыс тілінде он әлеуметтік желі парақшасы жұмыс істейді. Жалпы, әлеуметтік желілерде 300 мыңнан астам жазылушы бар, жыл соңына дейін жарты миллиардқа жеткізу мақсатымыз. Осы платформалардағы жалпы қаралым санын 2 миллиардқа жеткізу жоспарда бар», – дейді «Almaty Aqparat» медиахолдингінің креативті директоры Қуаныш Ермекова.

«Almaty Aqparat» халықаралық ынтымақтастықты кеңейтуге де баса мән беріп келеді. Айталық, Түркия, Қырғызстан және Әзербайжан елдерінің ақпараттық орталықтарымен өзара әріптестік туралы меморандумдарға қол қойылды. Сол арқылы тілшілерді шетелдерден тәжірибелерден өткізіп, түркі әлеміндегі ортақ ақпараттық кеңістікті қалыптастыруға да өз үлесін қосуға көңіл бөлінуде.

(Жалғасы 2-бетте).

БІЗДІ ӘЛЕУМЕТТІК ЖЕЛІЛЕРДЕН ОҚЫҢЫЗ:

ҚУҒЫН-СҮРГІН САЛДАРЫ

үш ұрпақтың тағдырына таңбасын басты

Бірде өршіп, бірде бөсеңдеген, әрісі Кеңестер Одағын оттай шарпыған, берісі Қазақстанның басты байлығы адамдарды баудай түсірген тоталитарлық қуғын-сүргін үш ұрпақтың тағдырына таңбасын басты. Оның Одақ бойынша баршаға ортақ сипаты қандай еді? Бір мақаламен сұрақты толық қамти алмаспыз. Дәйтұрғанмен, олар біздің ойымызша, мынадай:

1. Қуғын-сүргін объективті қажеттіліктен туындаған жоқ. Ол мемлекеттік билікті кездейсоқ қолға алған әрі демократиясы жоқ ортада берері мол екенін ұға қалған ашкөз қауымның өзін-өзі қорғағаны. Бірде номенклатура, бірде саяси элита аталған бұл қауым барлық артықшылық пен жеңілдікті қарақан басына молынан пайдаланды. Партия басқарған бұл жүйенің мақсаты мен міндеттері бар жерде бірдей еді. Қазақстандағысының көрші Өзбекстан мен Ресейдегіден, іргесі бөлек Украина мен Кавказдағыдан тарыдай айырмашылығы болған жоқ. НКВД жүйесінде де ары таза, ерекше қабілетті жандар тобы еңбек еткенін бекерлесек, ақиқаттан аттаймыз. Сөйте тұра, кадрларды іріктеу мен орналастырудағы басымдық славян тегіне, бірінші кезекте орыстарға берілді.

2. Қуғын-сүргін барынша жабық әрі құпия режимде жүзеге асты. Оның кадрлық әлеуеті, ішкі құрылымы, қаржыландырылуы, құжаттары – бәрі-бәрі ешқашан және ешкімге қолжетімді болған емес. 1937 жылы НКВД-ның 20 жылдығын тойлаған салтанатты жиында партия қайраткері А.Микоянның: «Әрбір кеңес адамы – чекист» дегені бар.

Қуғын-сүргіннен, тоталитаризмнен теріс айналғанымызға 30 жылдан астам уақыт өтсе де, қылмысын ашкерелейтін тарихи құжаттар жабық күйде сақталуда. Миллиондардың өмірін жалмаған қылмыс тарихы ақтандақтардан арылмай әділетті қоғам құрылмайды.

3. Қуғын-сүргіннің нормативтік-құқықтық негіздері мен қолданылуы барлық республикаларда бірдей еді. Большевиктер тап осы мәселеде капитализмге соқпастан социализмге өту, ұлттардың өзін-өзі басқаруы сынды теориясымақтарын оп-оңай ұмыта салды. Ол-ол ма, «халық жауларын» қамайтын түрмелер, зорлықпен қоныс аударылғандар, депортацияланған халықтар саны бойынша Қазақстан, А.И.Солженицын жазғандай Каззекстанға айналды.

4. Әрқашан әділетсіздікпен, саяси-идеологиялық өктемдікпен және материалдық-тұрмыстық тапшылықпен толыққан қуғын-сүргін кеңес адамдарының менталитетін ұлттық табиғатынан ажыратты немесе ажыратуға шақ қалды. Қоғамдық-саяси тақырыптарға еркін ойлау тәуілі ашыла сөйлеудің өзі қауіп-қатерге толы еді. Тоталитарлық темір ноктаға көңісі келмегендер – жазушы-

лар, ақындар, сазгерлер, ғалымдар эфемистік тілге сүйенді. Мұның тамаша үлгісіне Ильф пен Петровтың шығармаларын жатқызуға болады. Наразылықты астарлап жеткізу коммунист-суреткер С.Сейфуллинде де бар. Қуғын-сүргіннен туындаған мәңгүрттенген өмір салты, қарым-қатынас, тіпті сөздік қоры мен есімдер тоталитаризмнің әлеуметтік базасын кеңейтті. Homo soveticus терминінің пайда болуы әсте кездейсоқтық емес.

Қуғын-сүргіннің әлеуметтік салдары жалғыз бұл ғана емес. Солардың ішінде аса ауыры кезінде Абай айтқан елбасы мен топбасылардың, құқық қорғау-күштік интеллигенцияның қалыптаспағаны. Басқа мамандар – агроном жерден өнім алып жаты, дәрігер ауруды емдеді, ұстаз білім берді, инженер зауыт-фабрикада еңбек етті. Ал жоғарыда аталған екі қауым ақиқатынан

мифі басым ресейлік коммунизм елесін қуумен басқалардан өзгешелеп тұратын әлеуметтік-қасиет және мәдени-имандық қасиеттерінен айырылды, шын мағынасындағы саяси-басқарушы және құқық қорғау зиялылары биігіне көтеріле алмады. Мәскеудің мақұлдауымен саяси және құқықтық-күштік номенклатураға кірсе де, ұлттық мүддені мезеттік мансап-лауазымнан жоғары қоя алған Т.Рыскуловты, Б.Момышұлы, Ж.Ташеновті, І.Омаровты төбеге көтеріміздің құпиясы – осы. Бетпердесі сыпырылған жемқорлықтың, кландық капитализмнің, екіжүзділіктің, мемлекеттік сатқындыққа барудың бас-тау-бұлағы отансүйгіштіктен жүрдай «елтұқалардың» азғындағанында.

Ханкелді ӘБЖАНОВ,
ҰҒА академигі.

Сурет: Самат ҚУСАЙЫНОВ.

ҚАЗАҚ ӘЙЕЛІНІҢ ҚАСІРЕТІ

XX ғасырдың 30-50 жылдарында отандық тарихтың сыры мен шындығы ашылмаған ақтаңдақты мәселе екені сөзсіз. Бұған Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың бастамасымен 2021 жылы құрылған саяси қуғын-сүргін құрбандарын толық ақтау жөніндегі мемлекеттік комиссия, өңірлік комиссиялар қызметі өз жұмысын тоқтатқанына қарамай қоғамның қызығушылығының бәсеңдемеуі дәлел. Мәселеге қоғам тарапынан да, зерттеушілер тарапынан да сұраныс жоғары.

Саяси қуғын-сүргін материалдары ұзақ жылдар зерттеушілер үшін жабық, құпия сақталды. Тіптен, саяси қуғын-сүргін құрбандары, олардың ұрпақтары ақиқатқа қол жеткізе алмай, шындықты айта алмай өмірден өтті. Прогрестің үнісі куәгерлері архивтік-қылмыстық істерді ғылыми айналымға енгізу осы мәселедегі ақтандақтардан арылуға, күні бүгінге дейін белгісіз болып келген адамдардың есімдерін анықтап, жариялауға мүмкіндік беруде.

1937 жылы 5 шілдеде БКП (б) Орталық Комитетінің Саяси бюросы «Отанын сатқан отбасы мүшелері туралы» қаулы қабылдады. Бұл қаулыға сәйкес «ашкереленген оншіл-троцкистік шпиондар, Отанын сатқандардың әйелдері лагерлерге кем дегенде 5-8 жылға отырғызылады», ал балалары – балалар үйі мен жабық интернаттарға жіберілді. Осы мақсатта Нарын өлкесі мен Қазақстанның Торғай ауданында арнайы лагерь ашу ұсынылды. Балаларды Москва, Ленинград, Киев, Тифлис, Минск, шекарада орналасқан қалалардан тыс жерлерге орналастыру қарастырылды. Солардың біреуі қазіргі Астананың түбінде 1937 жылы 15 тамызда құрылған еді. Ол Отанын сатқандар әйелдерінің Ақмола лагері (АЛЖИР) атауымен тарихқа енді. Мұндағы саби-

лер 3 жасқа толғанда анасынан ажыратылып, балалар үйіне жіберілетін. Ақмола лагерінде мындаған қыз-келіншек отырып, өз «жазалауын» өтеген. 1938-1953 ж.ж. аралығында лагерьде 18 мың әйел жазалау мерзімін өткерген екен. Араларында Т.Рыскуловтың, Т.Жүргеновтің, С.Асқандияровтың, т.б. тұлғалардың әйелдері болды.

1937 жылы 15 тамызда КСРО ІІХК №00486 бұйрық шығарды. Бұл бұйрықта «Отанын сатқандардың» әйелдеріне қарсы шараларды жүзеге асыру тәртібі тиянақталды. Оларға ресми түрде «Отанын сатқан отбасы мүшесі» (ЧСИР) деген айып таңылды. Олар жалпай сайлау құқынан айырылды. Отанын сатқан отбасы мүшесі атауы өмір бойына таңба болып қалды, кәсіп таңдағанда, білім алғанда, тіптен тұратын жерге де әсер етті.

Тоталитарлық жүйенің тағы бір құтұрқы саясаты 1938 жылғы 27 тамыздағы ІІХК циркуляр хатында көрініс тапты. Ол бойынша қамауға алынған адаммен, оның келісімсіз біржақты ажырасуға рұқсат етілді. Осылайша саяси қуғын-сүргінге ұшыраған ер-азаматтардың әйелдерін моральдық-психологиялық жаңа жазаға ұшыратты.

1937-1938 ж.ж. «Үлкен террор» ІІХК құрығына ілінген кешегі билік басындағылардың өмірін қиды, әйелдерін соттап, отбасын тентіретіп жіберді. Бұлардың басына түскен қасіреттің ауқымы мен зардабын елестету үшін 1-2 мысал келтіруге болады. 1937 ж. күзіне қарай Қазақ КСР Орталық атқару комитетінің төрағасы, яғни мемлекет басшысы Ұ.Құлымбетов тұтқындалды. Содан кейін көрген күндерінің қысқа ғана сәтін қызы Орынша алай былайша еске түсіреді: «Күн сайын көрші-қолан, тумауыстардан ер адамдарды ұстап, түрмені толтырып жатыр деп естіміз. Бір күні кезек жиеніміз Таңатарға, Әйештің сүйісі Кеніштің күйеуі Сердалыға келді. Қамауға алынып жатқандардың көбісі – Құлымбетовпен бірге оқып, қызметтес болғандар немесе оның қолынан Қазақстанның он бес жылдығына

арналған значок алғандар. Енді біреулері – әйелінің не өзінің туысы. Кейбіреулері ауыздарынан қағынып, Құлымбетовтің үйіне бармаса да, «бардым» деп мақтанғаны үшін де ұсталыпты».

Қазақ әйелінің асыл қасиеттерін ашқан құжат көп. Олар қандай қапаста отырса да, алдымен баласын, құдай қосқан қосағын, туған-туыстарын ойлады. Отанын сатқан отбасының мүшесі айыптауымен соттала тұрып, тергеуде де, сот үстінде де, мерзімін өтеп жүргенде де күйеуі, өзі – ешқайсысы контрреволюционер-ұлтшыл еместігін қаймықпай айта алғанын ерлік деп бағалауымыз керек. Басым бөлігі екінші рет тұрмысқа шықпастан дүниеден өтті. Бұлардың биік рухани-имандық адалдықтары балаларын нағыз азаматтық ұстанымда тәрбиелегенінен көрініп тұр.

Саяси қуғын-сүргінге ұшыраған әйелдер тағдырын зерделеу мынадай қорытынды жасауға болады. Біріншіден, біз қарастырып отырған саяси қуғын-сүргінге ұшыраған әйелдер тағдырындағы ортақтық «Отанын сатқан отбасы мүшесі» болуы. Олардың барлығына бірдей жалған айып тағылған. Алайда, бұлардың бірде-бірі «кінәсін» мойындамаған. Екіншіден, қуғын-сүргін құрбандарын ақтау процесі қиын да күрделі жүзеге асқанын байқаймыз. Жазалауға келгенде көз ілеспейтін жылдамдықпен жұмыс істеген күштік құрылымдар адамдарды ақтауға келгенде еш асықпады. Үшіншіден, құжаттар сол бір қасіретті жылдарда күштік құрылымдар мен сот жүйесі шындыққа тікелей қараудан мүлде алшақтағанын дәлелдейді.

Қорыта айтқанда, саяси қуғын-сүргін тарихына қатысты құжаттарды байыппен, жіті зерттеу талай ақиқатты ашуға, ақтандақтарды жоюға, жаңа есімдерді анықтауға мүмкіндік берері сөзсіз.

Гүлшат Рамазанқызы НҰРЫМБЕТОВА,
саяси ғылымдарының докторы,
профессор, Абай атындағы ҚазҰПУ.

ХАБАРЛАНДЫРУ

ҚОҒАМДЫҚ ТЫҢДАУЛАР ӨТЕДІ

«Алматы қаласы Сәулет және қала құрылысы басқармасы» КММ Алматы қаласының бас жоспарын түзетуді стратегиялық экологиялық бағалау шеңберінде ашық жиналыс түрінде қоғамдық тыңдаулар өткізілетіні туралы хабарлайды.

Аумағына әсер етуі мүмкін және аумағында қоғамдық тыңдаулар өткізілетін әкімшілік-аумақтық бірлік: Алматы қаласы. Әсер ету аумағының географиялық координаттары: 43°13'35.84"С, 76°54'50"Ш.

Қоғамдық тыңдаулардың өткізілетін орны, күні мен басталу уақыты: 2026 жылғы 30 маусым, сағат 09.00-де, мекенжайы: Алматы қ., Абай даңғылы, 90, конференцзал (қатысушыларды тіркеу сағат 08.00-де басталады).

Қоғамдық тыңдаулар аралас форматта (ашық жиналыс және бейнеконференцбайланыс) өткізіледі. Бейнеконференцбайланыс (ZOOM) платформасына сілтеме: <https://us06web.zoom.us/j/990740001176>, заңды мекенжайы: Алматы қаласы, Бостандық ауданы, Абай даңғылы, 90-ғимарат, тел.: +7 (727) 240-80-02, эл.пошта: uaig@mail.kz, сайт: <https://www.gov.kz/memleket/entities/almaty-uaig?lang=ru>.

Жобалық құжаттаманы әзірлеуші: «Алматы бас жоспары» ғылыми-зерттеу институты ЖШС, БСН: 090340006997, мекенжайы: Алматы қаласы, Бостандық ауданы, Абай даңғылы, 90-ғимарат, тел.: +7 (727) 265-90-01, эл.пошта: gr@almatygenplan.kz, «Джунусова» ЖК (Гүлнара Алевна Джунусова), мекенжайы: Алматы қ., Декарт көшесі, 7/2 үй. Телефон: 8 777 389 44 20. Эл.пошта: ip.junusova@inbox.ru.

Қоғамдық тыңдауларға шығарылатын жобалық құжаттама топтамасымен Бірыңғай экологиялық порталда: <https://ndbecology.gov.kz/>, сондай-ақ жергілікті атқарушы органның ресми интернет-ресурсында: <https://www.gov.kz/memleket/entities/almaty-eco/press/article/details/37013?lang=ru> және «Алматы қаласы Сәулет және қала құрылысы басқармасы» КММ-нің <https://www.gov.kz/memleket/entities/almaty-uaig?lang=ru> ресми интернет-ресурсында танысуға болады.

Жоспарланған қызмет, қоғамдық тыңдауларды өткізу туралы қосымша ақпаратты алу, сондай-ақ құжаттардың көшірмелерін сұрату үшін мына мекенжайларға жүгінуге болады: gr@almatygenplan.kz, ip.junusova@inbox.ru.

Барлық ескерту және/немесе ұсыныстар қоғамдық тыңдаулар өткізілетін күнге дейін 3 жұмыс күнінен кешіктірмей, Бірыңғай экологиялық порталда <https://ndbecology.gov.kz/>, сондай-ақ келесі электрондық пошталар арқылы қабылданады: hearings.ndbecology.gov.kz; uprgr@mail.ru, немесе қағаз түрінде мына мекенжай бойынша: Алматы қ., Республика алаңы, 4, тел.: +7 (727) 272-54-94.

Жергілікті атқарушы орган – «Алматы қаласы Экология және қоршаған орта басқармасы» КММ, мекенжайы: ҚР, 050000, Алматы қ., Республика алаңы, 4, сайт: <https://www.gov.kz/memleket/entities/almaty-eco?lang=ru>, электрондық пошта: ecology@almaty.gov.kz, тел.: +7 (727) 338-32-15.

ҚАУЛЫ

Мемлекет немесе өзге де

Қазақстан Республикасының заңына сәйкес, «А» жылғы 17 ақпанда Алматы қаласында

1. «Шығыс» қаласы, Түркістан аймағы үшін аймақ сымшасына сәйкес

2. Мақбұрлы

3. Меншік и болып белгілені

4. Алматы қ қаласы әкімдігін қамтамасыз етсін

5. «Алматы» дағы коммуналд

6. «Алматы» 1) заңнамал

2) жер ұнасы майтын мүлкіт м қдласы Жол инф

3) Қазақста

8. Осы қаулы Алматы

Жер уч меншік м пайдалан тегі, ат (ата)

1 «BM Logist жауапкерс шектелуі о

2 «Univeral жауапкерс шектелуі о

3 Зинаида Та Васильевна

4 «Sword Inc жауапкерс шектелуі о

5 Даришман Гульмира Адилжан

6 Шунбаев Мухамет Кадирхо

7 Казанбай Казанбай

8 Сулайма Аметжан Токсун

9 Кожалы

10 «Aesthet (Эстетик жауапкерс шектелуі о

11 Суртаев Асылхан

12 Касенов Шолпан

13 Керимбай Ербосын

14 Рахимжан Алмысқан Рахимжан

15 Касенов Зиятдин

16 Касенов Зиятдин

17 Елмолан Молдия

18 Хан Рок Виталий Сағит

19 «Алты В (Алты В жауапкерс шектелуі о

20 Макру Нызам

21 «Алты В жауапкерс шектелуі о

22 «Алты В жауапкерс шектелуі о

23 «LSDO (LSDO жауапкерс шектелуі о

24 «LSDO (LSDO жауапкерс шектелуі о

25 «Алты В жауапкерс шектелуі о

26 Махм Нидом Шарип Иолда

27 Бакан Нылым

28 Бабин Иван

29 Хабиб Алфи Осмо

30 «КазС Сервис жауапкерс шектелуі о

31 «КазС Сервис жауапкерс шектелуі о